

?Sylvia i Evi

Feia molts anys que no veia un programa de televisió que m'enganyés tant ni que em semblés tan ben fet ni tan excel·lent en tots els aspectes com els de la sèrie *Crims*, de TV3. El dedicat a *La noia de Portbou* em va impactar tant que estic segur que no l'oblidaré mai. En la meua memòria s'afegirà a un altre que vaig veure deu fer més de trenta anys a TVE on es relatava la història de Ramon Mercader, el català que per ordre de Stalin va assassinar Trotsky al seu exili de Mèxic. Com és sabut, Mercader, per tal d'accedir-hi, va seduir la seva secretària Sylvia Ageloff fins que aquella, convençuda del seu amor i del fervor que el seu xicot sentia per Trotsky, va facilitar-li la trobada. Un cop sol amb ell, al seu despatx, Mercader li va clavar un piolet al cap. En un instant Sylvia Ageloff va veure com ingènuament havia facilitat l'assassinat de l'home que admirava, traïda pel que deia estimar-la. La seva desesperació és fàcil d'imaginar. El programa a què faig referència va ser fet uns cinquanta anys després, quan ella ja era una àvia que vivia aïllada al seu apartament de Manhattan (va morir el 1995 als 86 anys). I el moment que encara em sembla estar veient va ser quan el periodista, des d'una cabina de Nova York, telefona a l'antiga secretària de Trotsky: «És vostè Sylvia Ageloff?». La dona respon afirmativament. Llavors li diu que la truca perquè està fent un programa sobre Ramon Mercader. No recordo si ella va penjar directament o si li va dir que no volia parlar-ne, però el dramatisme d'aquella trucada em va quedar gravat per sempre.

Per raons òbvies, Evi Anna Router, la noia italiana que va aparèixer penjada en un pi de Portbou, no ocuparà mai un lloc als annals de la història universal com el de la Sylvia Ageloff. De fet, si no fos pel magnífic treball del Carles Porta i el seu equip, el més probable és que restés per sempre en l'anonimat més absolut. Posar-li nom i recordar la seva història com ho ha fet el programa és, més enllà d'un gran treball periodístic, una bella lliçó d'humanitat. Convertir ara aquell pi en un reclam turístic on alguns desaprensus s'hi van a fer fotos, com ja sembla que està passant, és profanar la seva memòria, banalitzar la història i espatllar-ho tot.